

schraalhans keukenmeester. Voorlopig lag er nog een dam in de Dieze bij Crèvecoeur die de stad '(on)vuytspreeckelycke schade' toebracht. Het duerde jaren voordat er weer sprake was van een vrije doortocht van en naar de Maas, ondanks de belofte van vrij handelsverkeer tussen Noord en Zuid.⁸ Geloof, welvaart, welzijn en versterking van de defensie zouden de onderwerpen zijn waarop ook tijdens het Bestand de aandacht bleef gericht. Tijdens het Bestand was er zo beschouwd sprake van een bedrieglijke vrede. Maar eerst moest de Vrede, die op dat moment veelbelovend was, worden gevierd.

Vreugdebedrijven

De afkondiging van het Bestand op 7 mei 1609 ging in 's-Hertogenbosch met trompetgeschal en tromgeroffel gepaard, nadat een zekere Baltus Peters vanuit Antwerpen het goede bericht had bezorgd. Op de wallen en de schansen werden kanonschoten gelost. Groen laken bedekte de gevel van het stadhuis en 'den gansche dag door, werden alle de klokken met verpoozingen geluid'. De manschappen van de vier stedelijke schutterijen kregen volop bier te drinken en 's avonds stonden de pektonnen op verschillende punten in de stad te branden. De dag daarop volgde een plechtige Omgang en klonk in de Sint-Jan een feestelijk Te Deum. De traditionele Bossche kermis kreeg een extra feestelijk accent. Het stadsbestuur nodigde in juli magistraten en burgemeesters van de omliggende steden uit om de kermis mee te vieren. Met de gerefor-

meerde stadsbestuurders van Bommel en Heusden werd gegeten en gedronken 'om goede nabuerschap voortaan met dese stad te houden'.

'Door het sluiten van het Bestand, genoten de Stad, en Meyerye van 's-Hertogenbosch eene ruste, die veele Inwoners niet gekend, of geheugd hadden.' De Bosschenaren waren, zo volgt de historischrijver Van Heurn, 'zederd het jaar 1579 als opgesloten geweest'.

Algemene literatuur

- * A.Th. van Deursen, *De last van veel geluk: de geschiedenis van Nederland 1555-1702* (Amsterdam 2004)
- * S. Groenveld e.a., *De Tachtigjarige oorlog: opstand en consolidatie in de Nederlanden ca. 1560-1650* (Zutphen 2008)

Noten

- 1 Stadsrekeningen 's-Hertogenbosch 1608-1609.
- 2 M.P. Christ, *De Brabantsche Saecke: het vergeefse streven naar een gewestelijke status voor Staats-Brabant 1585-1675* (Tilburg 1984) p. 103.
- 3 GAHT, OSA inv.nr. 175, oktober 1609; Van Heurn noemt zelfs een getal van 2.000 hervormden (*Historie der Stad en Meyerye van 's-Hertogenbosch* II (Utrecht 1774) p. 319-320).
- 4 OSA inv. nr. 175, 20 november 1609.
- 5 OSA inv. nr. 175, 2 december 1609.
- 6 Wim Klinkert, 'De Lunetten van Vught', in: *Vughtse Historische Reeks* 2001 en Aart Vos, 'Fort Isabella, 'een dorp' tussen Den Bosch en Vught', in: *Vughtse Historische Reeks* 2009, p. 61-85.
- 7 Van Heurn II a.w., p. 335-336.
- 8 P.Th.J. Kuyser, *'s-Hertogenbosch, stad in het hertogdom Brabant, ca. 1185-1629* (Zwolle/'s-Hertogenbosch 2000) 570-571.

Bossche Noot

Brabant Bokaal

Jac. Biemans, werkzaam in het Bossche Stadsarchief, zet zich niet alleen in voor de geschiedenis van 's-Hertogenbosch, in zijn vrije tijd werkt hij al jaren voor het behoud van erfgoed dat zich in Zuidoost Brabant bevindt. Om precies te zijn in Cranendonck, Maarheeze en Budel. Hij schrijft er over, graaft er in en praat er van. Zijn enthousiasme en vrijwillige inzet is vorige

maand beloond met de Brabant Bokaal, een prijs die hem is toegekend door het Prins Bernhard Cultuurfonds Noord-Brabant. Het Stads-archief is zeer vereerd met deze prachtige onderscheiding voor een collega. Ook op deze plaats feliciteren wij hem van harte.